

SZAKVÉLEMÉNY

Rippl-Rónai József: Lengyel Menyhért portréja, 1910

olaj, karton, 50 x 67 cm

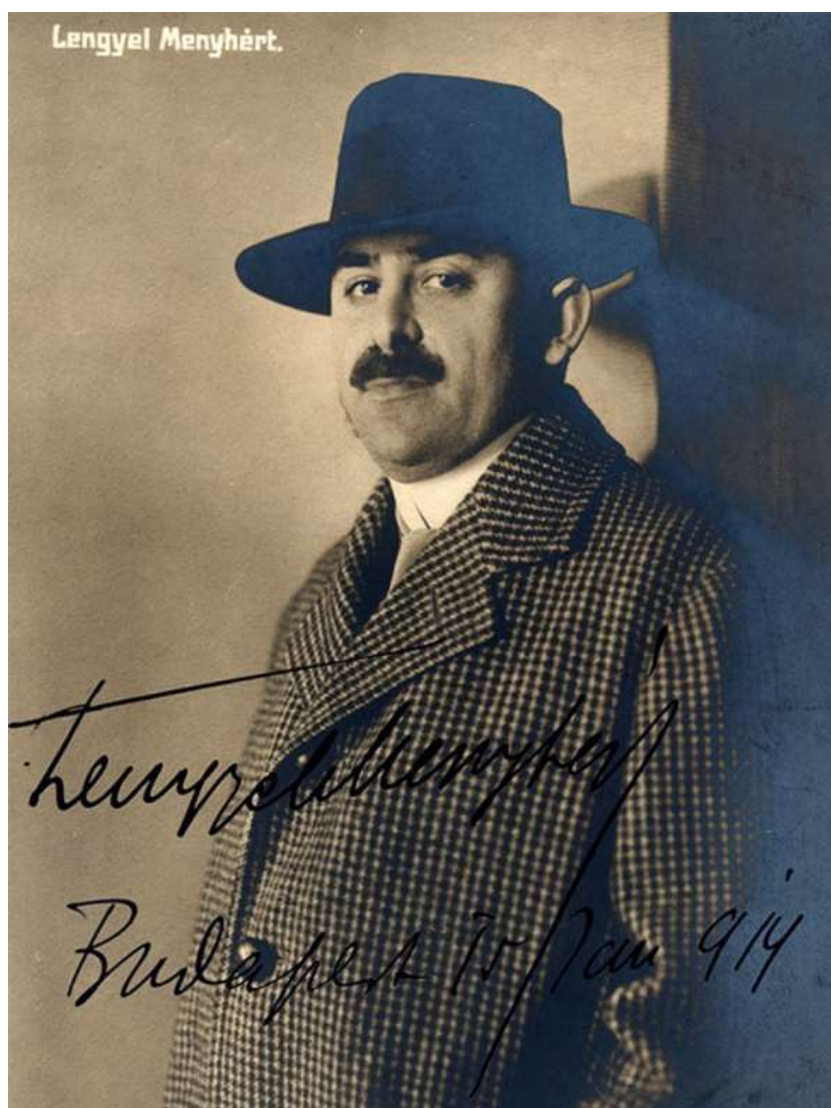
jelezve balra fönt: Rónai

Rippl-Rónai József (1862-1927) a modern magyar festészet egyik legnagyobb alakja. Egyik első képviselője annak az impresszionizmus utáni dekoratív, stilizáló festészetnek, ami az 1890-es évektől az egész európai modernizmust, s különösen a szecesszió stílusát is meghatározta. Életműve több korszakra osztható, melyek közül a párizsi évek úgynevezett „fekete” korszaka (kb. 1890-1899) épp olyan jelentős, mint a művészre szinte névjegyszerűen jellemző „kukoricás” korszak (kb. 1907-1919).

A most vizsgált kép Rippl-Rónai kukoricás korszakának egy tipikus és jellegzetes alkotása. A kukoricás stílus Rippl-Rónai sajátos, teljesen egyéni stílusa. A jobbra kb. 70 x 100 cm-es, vagy a feleakkora, kb. 50 x 70 cm-es kartonlemezekre készült festmények kiindulópontja a tiszta, lendületes körvonalakkal föl vitt rajz. Ezt a rajzot töltötte ki rövid, egyenesen húzott, tiszta színekből vett festéksávokkal a művész, s ezek az apró festéksávok keltették azt a bizonyos „kukoricás” hatást.

A festmény modellje Rippl-Rónai barátja, a kiváló író és kritikus, Lengyel Menyhért (1880-1974 – 1. sz. kép), akinek legismertebb alkotása, *A csodálatos mandarin* Bartók Béla zenéjével vált

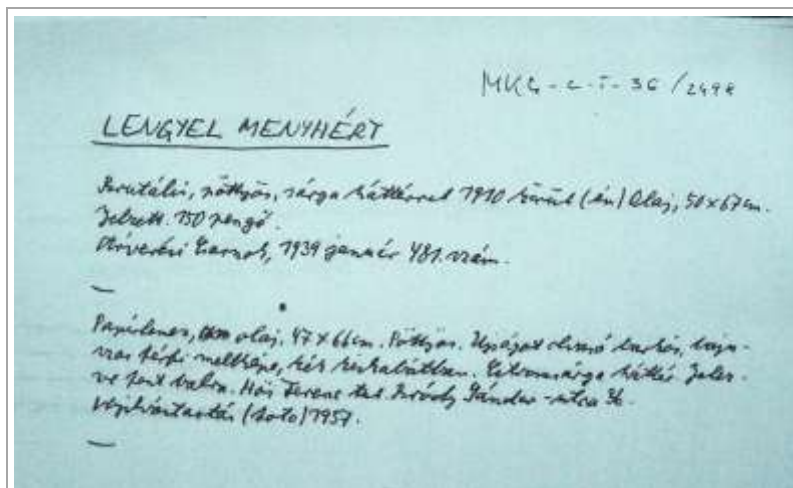
világhírűvé. Lengyel több alkalommal is találkozott Rippl-Rónaival, 1910-ben pedig több napig is vendégeskedett a művész kaposvári villájában. Ezeket a napokat Lengyel egy újságikkbén írta meg a Somogyi Hírlapba (*Somogyi művészet. — Levél Miklós Gyulához. — Somogyi Hírlap, 1910. augusztus 28*). Pálincás Rékának a festményről írt kézíratos tanulmánya így foglalja össze Lengyel 1910-es kaposvári útját: „Az érkezés időpontja 1910 augusztus 26. Másnap a festő végigkalauzolta az író Kaposvárott, együtt néztek meg egy keleti, perzsa, indiai, japán, kínai művekből ösz-

szeállított kiállítást. Az akkor már európai színpadokon is ismert színműíró Lengyel ezt követően cikket írt a helyi újság, a Somogyi Hírlap részére. Ebben beszámol a Róma villáról, melyben a mester új képei készülnek, *»csodálatos, ragyogó bájúak, amelyek ma még azon frissen a munkától, ott hevernek a műteremben, - különös elgondolni, hogy majd az idők rövid folyamán milyen vándorlást fognak véghezvinni - hol bukkannak föl, Berlinben, Párisban, Londonban ...«*. Az írásban Lengyel Rippl-Rónai festői, ill. a *Nyugat* szerzőinek irodalmi törekvéseit is összekapcsolja, leszögezve, hogy a festő elveit nem lehet elválasztani a *»művészi forradalomtól«*. A festmény Rippl-Rónai otthonának a híres krómsárga szobájában készült, abban a helyiségben, ahol számos más, kiváló alkotás is. Rippl-Rónai és Lengyel barátságának nemcsak ez a kép a fontos dokumentuma, hanem Rippl-Rónai 1911-ben megjelent *Emlékezéseim* című önéletrajza is. Rippl könyvének szövegét Lengyel Menyhért olvasta át, javította s szerkesztette, így a mű akár közös munkájuknak is tekinthető.

Ami a festményt illeti, a kép meglehetősen jól dokumentált, s a szakirodalomban is ismert alkotás. Rippl-Rónai József monográfusa, Genthon István Rippl-Rónai életművének teljes katalogizálására tett kísérletet az 1960-as években. A hagyatékában fennmaradt cédulaanyag Rippl-

Rónai műveiről mintegy 2400 olaj- és pasztellkép, 800 rajz, 30 rézkarc, litó és 100 iparművészeti tárgy adatait foglalta össze. A hagyaték a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Dokumentációs Központjába (későbbi nevén MTA Művészettörténeti Intézete) került, s ott látták el az egyes cédulákat egyedi leltári számokkal is. A Genthon-féle cédulaanyagban az MKCs-C-I-36/2498 számú cédula vonatkozik a jelen festményre. A kép mindezidáig csak egyszer szerepelt a nyilvánosság előtt, a Magyar Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának 1939. januári aukcióján, 481-es tételszám alatt (2. sz. kép). Később Hős Ferenc tulajdonaként vették nyilvántartásba, 1992-ben pedig az egykori budapesti Qualitas Galériából került Ránki Dezső és Klukon Edit gyűjteményébe.

Figyelemre méltó tény azonban, hogy a festmény hátoldalán szereplő címke alapján bizonyosan állítható, hogy a mű az árverezését megelőzően annak az Ernst Lajosnak (1872-1937) a tulajdonában volt, aki nemcsak egy rangos, múzeumi szintű magángyűjteményt alkotott, hanem az általa alapított Ernst-Múzeum a hazai modern törekvéseknek is az egyik legfontosabb bemutató helyévé vált (3. sz. kép).

2. kép – Genthon István cédulája a jelen képről

3. kép – Az Ernst-Múzeum címkéje

Olyan festményről van tehát szó, ami a korszak egyik legjelentősebb festőjének portréja, korának egyik világhírűvé vált írójáról, ráadásul egy olyan mű, ami az 1920-as években a korszak egyik legnagyobb magyar műgyűjtőjének tulajdonában volt, az utóbbi 28 évben pedig egy szintén világhírű művész-házaspár gyűjteményének volt része. Ha van értéknövelő tényező egy-egy műalkotás esetében, akkor Rippl-Rónai Lengyel Menyhért-portréja kapcsán hatványozottan beszélhetünk ilyenről. Ez nemcsak egy „kukoricás Rippli”, ahogy azt a műkereskedelemben mondják, hanem minden szempontból egy igazi főmű, aminek nemcsak a festői kvalitásai figyelemre méltóak, hanem a története is.

Ami pedig a mű megbecsülhető értékét illeti, a képet mindenképpen Rippl életművének az egyik különösen értékes darabjaként kell értékelnünk. A hazai műkereskedelemben Rippl-Rónai kukoricás képei az utóbbi évek aukcióin többször értek el 100-200 millió forint körüli árakat. Ennél

magasabb áron is értékesítettek ugyanakkor Rippl-Rónai-műveket, ráadásul a vevők között a világ olyan rangos múzeumaival találkozunk, mint a párizsi Musée d'Orsay, vagy az Art Institute Chicagóban. A fentiek alapján a jelen mű értékét is ehhez viszonyítva állapíthatjuk meg. Az összes tényezőt figyelembe véve a Lengyel Menyhértet ábrázoló portré becsült értéke a **200 millió forint körüli sávban határozható meg, megközelítőleg a 180-210 millió forint közötti tartományban.**

Budapest, 2020. július 14.

D r . B e l l á k G á b o r
művészettörténész
i g a z s á g ü g y i
f e s t m é n y s z a k é r t ő
g . b e l l g a @ g m a i l . c o m
0 6 3 0 4 1 2 0 9 3 2